

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

PL. ÚS 50/2018-62

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 9. januára 2019 v pléne zloženom z predsedníčky Ivetty Macejkovej a zo sudcov Jany Baricovej, Petra Brňáka, Miroslava Duriša, Ľudmily Gajdošíkovej, Sergeja Kohuta (sudca spravodajca), Jany Laššákovej, Milana Ľalíka, Mojmíra Mamojku, Lajosa Mészáros, Marianny Mochnáčovej, Ladislava Orosza a Rudolfa Tkáčika o sťažnosti [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej JUDr. Jánom Krnáčom, Námestie slobody 2, Banská Bystrica, vo veci namietanej nezákonnosti a neústavnosti volieb starostu obce Ľuboriečka konaných 10. novembra 2018 za účasti [REDACTED], starostu obce Ľuboriečka, takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] na nezákonnosť a neústavnosť volieb starostu obce Ľuboriečka konaných 10. novembra 2018 **z a m i e t a**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 19. novembra 2018 doručená sťažnosť [REDACTED], kandidátky na starostku obce Ľuboriečka (ďalej len „sťažovateľka“), podľa § 59 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky

č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), ktorou namieta neústavnosť a nezákonnosť volieb starostu obce Ľuboriečka.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že vo voľbách do orgánov samosprávy konaných 10. novembra 2018 v obci Ľuboriečka (ďalej aj „obec“) bol za starostu obce zvolený [REDAKOVANÉ] (ďalej len „odporca“), ktorý z celkového počtu 111 odovzdaných hlasov získal 70 hlasov (t. j. 63,06 %). Sťažovateľka ako kandidátka na starostku získala 41 hlasov (t. j. 36,93 %) a umiestnila sa v poradí na druhom mieste.

Sťažovateľka v odôvodnení sťažnosti tvrdí, že výsledok volieb mal byť ovplyvnený hromadným prihlasovaním osôb zdržiavajúcich sa v Inštitúte Krista Veľkňaza, Dome Lazár, Osušie 18, Ľuboriečka (ďalej len „Inštitút Krista Veľkňaza“), na trvalý pobyt v obci bezprostredne pred konaním volieb. Účelové prihlasovanie sa na trvalý pobyt v obci tvrdí tiež u rodinných príslušníkov odporcu (manželky a syna; tí sa majú reálne zdržiavať v meste Lučenec). Uvedeným sťažovateľka tvrdí, že volebný výsledok mal byť utvorený na základe vôle osôb, ktoré k obci ako k jednotke územnej samosprávy nemajú žiaden vzťah ani úmysel sa na území obce trvale zdržiavať [porovnaj čl. 64a Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“)], malo ísť teda len o ovplyvnenie volebného výsledku.

V širšej súvislosti sťažovateľka tiež tvrdí, že voliči zdržiavajúci sa v Inštitúte Krista Veľkňaza mali byť na voľby dopravovaní hromadne, pričom očití svedkovia [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] mali počuť ako sa šoféri dopravných prostriedkov po uskutočnenej voľbe voličov dopytovali na okolnosti voľby; či všetci vedeli, ako mali voliť. V čase voľby takto privezených voličov sa s nimi mala vo volebnej miestnosti rozprávať [REDAKOVANÉ], členka miestnej volebnej komisie a matka odporcu, pričom pri tom nesedela za stolom ako ostatní členovia miestnej volebnej komisie, ale sedela s voličmi na stoličkách pripravených pre nich. Podľa tvrdenia sťažovateľky je možné dôvodne predpokladať, že [REDAKOVANÉ] takto ovplyvňovala voličov, pretože ich vôbec nemohla poznať.

Sťažovateľka ďalej tvrdí, že podľa vyjadrenia predsedu miestnej volebnej komisie [REDAKOVANÉ] zapisovateľka miestnej volebnej komisie [REDAKOVANÉ] mala vyhotoviť zápisnicu o priebehu volieb 10. novembra 2018 okolo 14.00 h (ďalej aj „zápisnica“) a mala ju dať vopred podpísať všetkým členom miestnej volebnej komisie s odôvodnením, že po sčítaní hlasov sa do zápisnice doplnia len údaje o zvolených kandidátoch. Uvedeným sťažovateľka tvrdí porušenie § 30 ods. 1 a § 188 ods. 1 zákona č. 180/2014 Z. z. o podmienkach výkonu volebného práva a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o voľbách“).

Sťažovateľka tiež tvrdí, že v priebehu volieb mali hlasovať do prenosnej volebnej schránky aj voliči, ktorí neboli oprávnení takto hlasovať na základe vlastnej predchádzajúcej žiadosti. Tvrdí, že s prenosnou volebnou schránkou mali byť k voličom vyslané [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] spolu so zapisovateľkou [REDAKOVANÉ]. Vyslané osoby mali byť späté s odporcom a mali dovoliť, aby v jednotlivých rodinách do prenosnej volebnej schránky volili aj členovia domácnosti, ktorí na to neboli oprávnení. Takto mali voľby prebehnúť v rodine [REDAKOVANÉ]; rodine [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ]; [REDAKOVANÉ]; rodine [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ]; rodine [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ]. Uvedeným sťažovateľka tvrdí porušenie § 24 ods. 7 zákona o voľbách.

Ďalej sťažovateľka tvrdí, že [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], mala podpísať prevzatie hlasovacích lístkov a obálky v zozname voličov namiesto svojho otca [REDAKOVANÉ], pričom opitý [REDAKOVANÉ] ani len nevošiel do volebnej miestnosti, ale len stál pri dverách. Následne mala dcéra [REDAKOVANÉ] svoje aj otcove volebné lístky vyplniť a v obálkach vhodiť do volebnej schránky. Proti uvedenému sa mal ohraďiť [REDAKOVANÉ], na čo mal byť ubezpečený členkami miestnej volebnej komisie [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ], že taký postup je v poriadku, pretože ide o rodinného príslušníka. Na to mal do volebnej miestnosti prísť odporca (aj napriek tomu, že on sám už voľbu vykonal) a spolu s [REDAKOVANÉ] (jeho matkou, členkou miestnej volebnej komisie) mal z miestnosti odísť. Následne sa odporca mal do miestnosti vrátiť podrobne informovaný o vzniknutom probléme týkajúcom sa voľby [REDAKOVANÉ] a konfrontovať

██████████. Domáhala sa tak isto sprístupnenia zoznamu voličov a doplnenia svedkov na jeho základe.

Ústavný súd uznesením č. k. PL. ÚS 50/2018-44 z 5. decembra 2018 prijal sťažnosť sťažovateľky podľa § 25 ods. 3 zákona o ústavnom súde na ďalšie konanie a vyzval odporcu, aby sa vyjadril k obsahu sťažnosti.

Odporca ústavnému súdu e-mailom z 12. decembra 2018 oznámil, že nemá záujem sa k sťažnosti vyjadrovať, keďže vo veci už medzičasom prebehol výsluch svedkov, ktorého sa zúčastnil, a k veci nemá čo dodať.

Výsluch svedkov bol ústavným súdom nariadený na 11. december 2018 o 10.00 h v priestoroch Obecného úradu obce Luboriečka, pričom termín konania nariadeného výsluchu bol oznámený tak sťažovateľke a jej právnomu zástupcovi, ako aj odporcovi. Na výsluch ústavný súd predvolal svedkov, u ktorých tak bolo možné urobiť na základe podanej sťažnosti, t. j. ██████████, ██████████; ██████████, ██████████; ██████████, ██████████; a všetkých svedkov dodatočne identifikovaných sťažovateľkou.

Výsluchu sa zúčastnili všetci predvolaní svedkovia, sťažovateľka, jej právny zástupca a odporca. O výsluchu bola spísaná zápisnica a bol zvukovo zaznamenaný.

III.

Z výsluchu svedkov vyplynulo:

K otázke úmyselného prihlasovania klientov Inštitútu Krista Veľkňaza na trvalý pobyt v obci na účely ovplyvnenia volieb a k otázke ovplyvňovania voličov jedným z členov volebnej komisie

V Inštitúte Krista Veľkňaza sa zdržiava približne 30 klientov, z ktorých niektorí sú hlásení na trvalý pobyt a niektorí na prechodný pobyt v obci. Na trvalý pobyt v obci sa približne pol roka pred voľbami prihlásilo asi 14 ľudí. Uvedenú skutočnosť konštatoval odporca a potvrdila ju svedkyňa [REDAKOVANÉ], ktorá je poverená vedením evidencie obyvateľov obce. Svedkyňa [REDAKOVANÉ] tiež poukázala na to, že evidencia preukazujúca tento stav bola zaslaná ústavnému súdu spolu s volebnou dokumentáciou. K otázke úmyslu prihlasovania sa na trvalý pobyt v obci svedkyňa [REDAKOVANÉ] uviedla, že nemala dôvod ho skúmať (zákon jej takú povinnosť neukladá) a tak isto nemala ani dôvod skúmať to, ako dlho klienti Inštitútu Krista Veľkňaza prihlásení na trvalý pobyt v obci žijú. Z vyjadrenia odporcu (zvukový záznam) tiež vyplýva, že klienti Inštitútu Krista Veľkňaza prihlásením na trvalý pobyt v obci získavajú zjednodušený prístup k zdravotnej starostlivosti.

Svedok [REDAKOVANÉ] vyjadril podozrenie, že voľby boli manipulované cieľným prihlasovaním klientov Inštitútu Krista Veľkňaza na trvalý pobyt v obci. Videl ich prísť vo väčšom počte a videl osobu, ktorá sa ich po voľbách pýtala, či vedeli, ako majú voliť, a či volili dobre. Skutočnosť, že klientov Inštitútu Krista Veľkňaza sa nestotožnená osoba pýtala na to, ako volili, potvrdil svedok [REDAKOVANÉ] a svedok [REDAKOVANÉ] (bývalý manžel sťažovateľky); viac k veci uviesť nevedeli. Svedok [REDAKOVANÉ] potvrdil, že klienti Inštitútu Krista Veľkňaza boli v obci riadne prihlásení na trvalý pobyt, osobne ich nepoznal.

Výsluchom bolo potvrdené, že klienti Inštitútu Krista Veľkňaza boli k voľbám hromadne dopravovaní. Odporca uviedol, že túto dopravu neorganizoval. Doprava mala byť organizovaná na podnet zamestnancov Inštitútu Krista Veľkňaza. Svedok [REDAKOVANÉ] a svedkyňa [REDAKOVANÉ] zhodne potvrdili, že svedkyňa [REDAKOVANÉ] sa rozprávala s voličmi privezenými z Inštitútu Krista Veľkňaza. Svedok [REDAKOVANÉ] nevedel konkretizovať, o čom sa rozprávali, a svedkyňa [REDAKOVANÉ] uviedla, že im len ponúkla stoličky na sedenie, pretože išlo o voličov v staršom veku aj o paličkách. Akékoľvek volebné ovplyvňovanie svedkyňa [REDAKOVANÉ] poprela. Ovplyvňovanie voličov nepotvrdil žiadny zo svedkov.

K otázke účelového prihlásenia sa manželky a syna odporcu na trvalý pobyt v obci

Odporca uviedol, že má s manželkou v meste Lučenec rodinný dom. Z toho dôvodu sa ona a ich syn zdržiavajú v meste. Od septembra 2018 sú však prihlásení na trvalý pobyt v obci Ľuboriečka. Manželka má prácu v Lučenci a syn chodí do školy vo Zvolene (zvukový záznam). Svedkyňa [REDACTED] uviedla, že manželka a syn starostu chodievajú často do obce, no k úmyslu usadiť sa v nej sa vyjadriť nevedela.

K otázke nezákonného postupu pri vyhotovení zápisnice o priebehu volieb svedkyňou [REDACTED]

Svedok [REDACTED] [REDACTED] na úvod poznamenal, že zápisnica o priebehu volieb bola vyhotovená svedkyňou [REDACTED], čo svedkyňa [REDACTED] aj potvrdila. Svedkyňa [REDACTED], svedok [REDACTED], svedkyňa [REDACTED] aj svedkyňa [REDACTED] sa zhodli v tom, že zápisnica bola spísaná predčasne (približne o 14.00 h, resp. „za šera“, resp. „v podvečer“, resp. „v popoludňajších hodinách“ v deň volieb; vzhľadom na termín konania volieb a počasie sa svedkom mohlo zdať šero, a preto označený opis nevyvoláva pochybnosti). Zhodne tiež uviedli, že v zápisnici boli vypísané len základné údaje („hlavička“), pretože volebná komisia si tak chcela urýchliť administratívne práce po výsledku volieb. Zápisnica bola podpísaná členmi volebnej komisie tiež predčasne. Po sčítaní hlasov do nej boli dopísané volebné výsledky. Svedok [REDACTED] uviedol, že mal k voľbám výhradu týkajúcu sa voľby [REDACTED] za jej otca, túto ale do zápisnice z vlastného rozhodnutia neuviedol, keďže ju už vopred podpísal.

K otázke nezákonnosti voľby svedkyne [REDACTED] za svojho otca [REDACTED]

Svedkyňa [REDACTED] [REDACTED] na výsluchu potvrdila, že hlasovací lístok prevzala, vyplnila aj vhodila do volebnej schránky namiesto svojho otca. Ako vysvetlenie takého postupu dodala, že jej otec je negramotný (preto zaňho vybavuje jeho veci bežne) a povedal

jej, koho chce voliť. Proti tomuto postupu pri samotnom vykonaní voľby nenamietal žiaden z členov volebnej komisie. [REDAKOVANÉ] svoju nespokojnosť s uvedeným postupom prejavil až *ex post*. Svedkyňa [REDAKOVANÉ] ďalej potvrdila, že jej otec bol pri vyplňaní hlasovacieho lístka spolu s ňou v priestore na úpravu hlasovacích lístkov. Uvedené potvrdila aj svedkyňa [REDAKOVANÉ].

K otázke nezákonnej voľby do prenosnej volebnej schránky

Odporca potvrdil, že zoznam voličov, ktorí žiadali o voľbu do prenosnej volebnej schránky, bol zaslaný ústavnému súdu. Svedkyňa [REDAKOVANÉ] (tvrdiac zdravotné problémy), svedkyňa [REDAKOVANÉ] (t. č. po operácii chrbtice), svedok [REDAKOVANÉ] (ťažko zdravotne postihnutý) zhodne uviedli, že o voľbu do prenosnej volebnej schránky riadne požiadali a že voľbu okrem nich nevykonal nikto iný. Riadne vykonanie voľby do prenosnej volebnej schránky potvrdili aj v rodine [REDAKOVANÉ]. Uvedené opäť potvrdila svedkyňa [REDAKOVANÉ] a tiež svedkyňa [REDAKOVANÉ], ktorá uviedla, že je pravdou, že niekoľko dní pred voľbami ju žiadali niektorí obyvatelia obce prostredníctvom svedkyne [REDAKOVANÉ] o voľbu do prenosnej volebnej schránky. To potvrdila aj svedkyňa [REDAKOVANÉ] a uviedla tiež, že vyslaní členovia volebnej komisie mali so sebou len obmedzený počet hlasovacích lístkov podľa počtu žiadostí.

K otázke nezákonného poskytovania informácií o priebehu a čiastkových výsledkoch volieb zapisovateľkou volebnej komisie [REDAKOVANÉ]

Svedkyňa [REDAKOVANÉ] potvrdila, že v čase po 22.00 h, po sčítaní hlasov na voľbu starostu obce telefonovala s odporcom. Odporca potvrdil, že svedkyňa [REDAKOVANÉ] ho telefonátom upovedomila o výsledku volieb starostu obce.

IV.

Podľa § 39 ods. 3 zákona o voľbách na sprístupňovanie zápisníc o výsledkoch volieb sa vzťahuje osobitný predpis, do ostatných volebných dokumentov môžu nahliadať len súd a orgán činný v trestnom konaní.

Z uvedeného dôvodu ústavný súd sťažovateľke nesprístupnil zoznam voličov a neumožnil jej doň nahliadnuť pre účely navrhnutia ďalších svedkov.

Podstatou výsluchu svedkov bolo ustálenie skutkového stavu pre rozhodnutie. O skutkovom stave podľa názoru ústavného súdu nevznikajú dôvodné pochybnosti. Z uvedeného dôvodu ústavný súd nepovažoval za potrebné vykonať vo veci ďalšie dokazovanie.

V.

Podľa čl. 129 ods. 2 ústavy ústavný súd rozhoduje o ústavnosti a zákonnosti volieb prezidenta Slovenskej republiky, volieb do Národnej rady Slovenskej republiky, volieb do orgánov územnej samosprávy a volieb do Európskeho parlamentu. Podrobnosti konania ústavného súdu s ohľadom na voľby do orgánov územnej samosprávy sú ustanovené v § 59 až § 63 zákona o ústavnom súde.

Podľa čl. 30 ods. 1 ústavy občania majú právo zúčastňovať sa na správe verejných vecí priamo alebo slobodnou voľbou svojich zástupcov.

Podľa čl. 30 ods. 4 ústavy občania majú za rovnakých podmienok prístup k voleným a iným verejným funkciám.

Podľa čl. 31 ústavy zákonná úprava všetkých politických práv a slobôd a jej výklad a používanie musia umožňovať a ochraňovať slobodnú súťaž politických síl v demokratickej spoločnosti.

Podľa čl. 64 ústavy základom územnej samosprávy je obec. Územnú samosprávu tvorí obec a vyšší územný celok.

Podľa čl. 64a ústavy obec a vyšší územný celok sú samostatné územné samosprávne a správne celky Slovenskej republiky združujúce osoby, ktoré majú na ich území trvalý pobyt. Podrobnosti ustanoví zákon.

Podľa § 24 ods. 1 zákona o voľbách volič hlasuje v poradí, v akom sa dostavil do volebnej miestnosti. Volič hlasuje osobne, zastúpenie nie je prípustné.

Podľa § 24 ods. 2 zákona o voľbách volič po príchode do volebnej miestnosti preukazuje svoju totožnosť občianskym preukazom alebo iným úradným dokladom, ktorý obsahuje podobizeň voliča a všetky údaje uvedené o ňom v zozname voličov, ak v osobitnej časti nie je ustanovené inak. Okrsková volebná komisia zakrúžkuje poradové číslo voliča v zozname voličov a vydá mu hlasovací lístok a obálku. Prevzatie hlasovacieho lístka a obálky potvrdí volič v zozname voličov vlastnoručným podpisom; ak tak urobiť nemôže alebo ak prevzatie hlasovacieho lístka a obálky odmietne podpísať, predseda okrskovej volebnej komisie poznamená túto skutočnosť v zozname voličov. Okrsková volebná komisia vykoná pri podpise voliča opatrenia na ochranu osobných údajov ostatných voličov zapísaných v zozname voličov. Ak volič nepreukáže svoju totožnosť do skončenia hlasovania, hlasovanie sa mu neumožní. To platí aj pre hlasovanie mimo volebnej miestnosti. Ak ide o obvineného alebo odsúdeného, preukazuje sa jeho totožnosť preukazom odsúdeného, alebo preukazom obvineného, alebo svedectvom dvoch príslušníkov Zboru väzenskej a justičnej stráže prítomných v miestnosti ústavu, v ktorej sa má hlasovanie vykonať.

Podľa § 30 ods. 1 zákona o voľbách okrsková volebná komisia vyhotoví písomne zápisnicu o priebehu a výsledku hlasovania vo volebnom okrsku v dvoch rovnopisoch. Zápisnicu o priebehu a výsledku hlasovania vo volebnom okrsku podpisuje predseda a ostatní členovia okrskovej volebnej komisie.

Podľa § 188 ods. 1 zákona o voľbách miestna volebná komisia vyhotoví zápisnicu o výsledku volieb v obci v dvoch rovnopisoch. Zápisnicu o výsledku volieb v obci podpíše predseda a ostatní členovia miestnej volebnej komisie. Ak niektorý z členov miestnej volebnej komisie zápisnicu nepodpísal, môže v zápisnici uviesť dôvody nepodpísania. Nepodpísanie zápisnice o výsledku volieb v obci nemá vplyv na jej platnosť.

Podľa § 63 ods. 1 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd

- a) vyhlásiť voľby za neplatné,
- b) zrušiť napadnutý výsledok volieb,
- c) zrušiť rozhodnutie volebnej komisie a vyhlásiť za zvoleného toho, kto bol riadne zvolený,
- d) sťažnosť zamietnuť.

Podstatou ochrany ústavnosti vo volebných veciach je ochrana práv zaručených čl. 30 ústavy, t. j. aktívneho a pasívneho volebného práva. Všeobecné volebné právo, ktoré je v tomto článku zaručené, znamená právo všetkých občanov v danom štáte, ktorí dosiahli istú vekovú hranicu, jednak svojím hlasom spolurozhodovať pri tvorbe zastupiteľských orgánov (aktívne volebné právo) a jednak uchádzať sa o zvolenie za člena niektorého zo zastupiteľských orgánov (pasívne volebné právo). Rovnosť volebného práva znamená zaručenie toho, aby každý z voličov i kandidátov mal rovnaké postavenie.

Podstatou zákonnosti volieb do orgánov samosprávy obcí je zase uskutočnenie volieb v súlade so všetkými právnymi predpismi so silou zákona, ktoré sa týkajú volieb do orgánov samosprávy obcí (mutatis mutandis PL. ÚS 34/99). Zistená nezákonnosť volieb do orgánov samosprávy obcí musí byť v príčinnej súvislosti s takým následkom porušenia práv, ktoré je v konečnom dôsledku porušením ústavného volebného práva a jeho princípov (mutatis mutandis PL. ÚS 21/94).

Základným interpretačným pravidlom pre zákony, ktoré bližšie upravujú výkon politických práv, je čl. 31 ústavy. Podľa tohto ustanovenia zákonná úprava všetkých

politických práv a slobôd a jej výklad a používanie musia umožňovať a ochraňovať slobodnú súťaž politických síl v demokratickej spoločnosti.

Toto ustanovenie ústavy má priamu spojitosť so všetkými politickými právami vyjadrenými v ústave a svojou povahou ovplyvňuje formovanie politických síl v demokratickej spoločnosti. Slobodná súťaž politických síl nachádzajúca výraz predovšetkým vo voľbách je základným predpokladom fungovania demokratického štátu (PL. ÚS 19/98).

Právomoc ústavného súdu zrušiť výsledok volieb alebo vyhlásiť voľby za neplatné podľa § 63 ods. 1 zákona o ústavnom súde sa uplatní len vtedy, ak k porušeniu zákona dôjde spôsobom ovplyvňujúcim slobodnú súťaž politických síl v demokratickej spoločnosti. Na uplatnenie tohto oprávnenia ústavného súdu sa však vyžaduje hrubé alebo závažné porušenie, prípadne opätovné porušenie zákonov upravujúcich prípravu a priebeh volieb (napr. PL. ÚS 17/94, PL. ÚS 19/94, PL. ÚS 50/99). Inými slovami, každé porušenie zákona o voľbách nevyvoláva nevyhnutne neplatnosť volieb alebo voľby kandidáta. Ústavný súd každý prípad posudzuje materiálne, prihliada pritom tak na účel a zmysel zákona o voľbách, ako aj na princípy uznávané demokratickými štátmi. Neplatnosť volieb alebo voľby kandidáta môže spôsobiť len také závažné porušenie zákona o voľbách, ktoré už spochybňuje výsledky volieb a ktoré odôvodnene vyvoláva pochybnosť o tom, či voľby a ich výsledky sú prejavom skutočnej vôle voličov.

S ohľadom na tieto zásady a kritériá ústavný súd posúdil, či sťažovateľkou namietané skutočnosti sú ústavne relevantným spôsobom porušením citovaných ustanovení dotknutých právnych predpisov a súvisiacej judikatúry ústavného súdu.

VI.

Ústavný súd uzatvára, že z vykonaného dokazovania nemožno vyvodit' úmyselné prihlasovanie klientov Inštitútu Krista Veľkňaza na trvalý pobyt v obci pre účely ovplyvnenia volieb. Toto tvrdenie ostalo iba v rovine vysloveného všeobecného podozrenia

u svedka [REDACTED], ktoré nebolo podložené. Skutočnosť, že sa klientov Inštitútu Krista Veľkňaza nestotožnená osoba pýtala na to, ako klienti volili, nevypovedá o motíve prihlásenia sa na trvalý pobyt v obci ani nepreukazuje úmysel klientov nezákonne ovplyvňovať výsledky volieb. Ovpľyňovanie voličov svedkyňou [REDACTED] sa výsluchom žiadneho zo svedkov nepotvrdilo.

Ústavný súd sa vo volebných veciach už opakovane (PL. ÚS 110/07, PL. ÚS 119/07, PL. ÚS 69/2011) zaoberal uplatnenou námietkou účelového prihlasovania občanov na trvalý pobyt. Vo svojom rozhodnutí sp. zn. PL. ÚS 110/07 ustálil, že trvalý pobyt v obci ako ústavná a zákonná podmienka výkonu aktívneho volebného práva (ale i pasívneho volebného práva) pre voľby do obecného zastupiteľstva a voľby starostu obce nie je v právnej úprave ustanovená samoučelne. Sleduje totiž legitímny cieľ, aby orgány samosprávy obce mali právo voliť len obyvatelia obce, t. j. tí, ktorí v obci trvale žijú, a teda tvoria (relatívne) trvalú súčasť územného spoločenstva osôb, ktoré si prostredníctvom volieb do orgánov samosprávy obcí volí svojich zástupcov na ten účel, aby im zverilo na obdobie štyroch rokov podstatný rozsah svojho práva na výkon územnej samosprávy. Ústavný súd v tejto súvislosti poznamenal, že ide o cieľ, ktorý vychádza z podstaty územnej samosprávy ako ústavného princípu, ktorá je jednou zo základných hodnôt demokratického a právneho štátu (m. m. I. ÚS 55/00). Kým v niektorých prípadoch v už označených rozhodnutiach bolo preukázané, že prihlasovanie občanov organizoval, resp. inicioval kandidát na starostu obce, k prihlasovaniu dochádzalo aj do objektov, ktoré neboli určené na trvalé bývanie a bez zámeru v obci trvale žiť, v danom prípade nebola zistená ani jedna z uvedených skutočností (PL. ÚS 48/2014). Uvedené platí tiež pre prejednávanú vec.

Z vykonaného dokazovania možno usúdiť, že manželka a syn odporcu sa vzhľadom na študijné a pracovné povinnosti zdržiavajú často mimo obce, avšak svedkyňa [REDACTED] potvrdila ich častú prítomnosť v obci. Je teda nutné dať za pravdu sťažovateľke v tom, že prihlásenie odporcovej manželky a ich syna na trvalý pobyt v obci sa udialo podozrivo krátko pred voľbami, avšak z ich častej prítomnosti v obci (pričom obaja žijú svoj súkromný život v rámci regiónu) nemožno usudzovať absenciu akéhokoľvek vzťahu k obci

a jednoznačné úmyselné prihlásenie sa v nej na trvalý pobyt iba pre účely ovplyvnenia volieb.

Výsluchom svedkov sa potvrdilo to, že zápisnica o priebehu volieb bola členmi volebnej komisie predvyplnená a podpísaná už pred skončením volieb. Jednotliví členovia volebnej komisie sa však zhodli v tom, že volebné výsledky boli do zápisnice dopísané až po riadnom sčítaní hlasov, a preto týmto spôsobom k ovplyvneniu volieb nedošlo. Jediná výhrada svedka [REDACTED] k voľbe [REDACTED] za jej otca je rozoberaná v nasledujúcej pasáži tohto rozhodnutia.

Podľa § 24 ods. 6 zákona o voľbách volič, ktorý nemôže sám upraviť hlasovací lístok pre zdravotné postihnutie alebo preto, že nemôže čítať alebo písať a oznámi pred hlasovaním túto skutočnosť okrskovej volebnej komisii, má právo vziať so sebou do osobitného priestoru na úpravu hlasovacích lístkov inú osobu spôsobilú upraviť hlasovací lístok podľa jeho pokynov a zákona a vložiť do obálky; takouto osobou nemôže byť člen okrskovej volebnej komisie. Obidve osoby pred vstupom do osobitného priestoru na úpravu hlasovacích lístkov člen okrskovej volebnej komisie poučí o spôsobe hlasovania a o skutkovej podstate trestného činu marenia prípravy a priebehu volieb a referenda.

Zohľadňujúc miestnu osobitosť spočívajúcu v pomoci dcéry pri voľbe negramotnému otcovi, pričom otec prejavil vlastnú vôľu týkajúcu sa toho, ktorého kandidáta chce voliť, a spočívajúcu v znalosti miestnych pomerov volebnou komisiou (sama sťažovateľka v sťažnosti uvádza, že [REDACTED] mal byť ubezpečený členkami volebnej komisie – svedkyňou [REDACTED] a svedkyňou [REDACTED] o správnosti takeého postupu), je treba konštatovať, že popísané konanie automaticky nevykazuje znaky porušenia zákona o voľbách.

Pokiaľ sťažovateľka sústreďí pozornosť na skutočnosť, že [REDACTED] nevykonal voľbu osobne (§ 24 ods. 1 zákona o voľbách), pretože § 24 ods. 6 zákona o voľbách nepojednáva o možnosti vložiť hlasovací lístok do volebnej schránky za osobu, ktorej je podľa tohto ustanovenia poskytovaná asistencia, je treba tiež *ad absurdum* poznamenať, že

pri tejto logike by v mnohých prípadoch hendikepovaných voličov musel vyplnený hlasovací lístok vložený do obálky ostať položený mimo volebnej schránky, pretože by ho do nej nebolo možné vhodiť, čo sa míňa zmyslu ustanovenia o pomoci pri realizácii aktívneho volebného práva. Dikciu § 24 ods. 1 zákona o voľbách, podľa ktorej volič hlasuje osobne, tak nemožno zužovať len na vhadenie hlasovacieho lístka do volebnej schránky, pretože v sebe obsahuje viacero aspektov, ako napríklad vyjadrenie vôle pri úprave hlasovacieho lístka alebo osobná účasť na voľbe v zmysle dostavenia sa k voľbe spôsobom určeným zákonom.

K uvedenej námietke už ústavný súd v minulosti konštatoval, že je na vôli voliča (jeho interná voľba), ktorý požiadal o pomoc pri úprave hlasovacieho lístka, a následne je aj na jeho zodpovednosti, aký spôsob komunikácie zvolí s voličom, ktorého o pomoc pri úprave hlasovacieho lístka požiadal, tak, aby realizoval svoje aktívne hlasovacie právo v súlade s jeho vôľou (PL. ÚS 7/07).

V kontexte počtu odovzdaných hlasov je tiež treba dodať, že ide o anomáliu ojedinelú, v dôsledku reprezentujúcu jeden voličský hlas pri rozdiel 29 voličských hlasov medzi sťažovateľkou a odporcom.

Výsluchom svedkov sa nepotvrdilo, že by voľba [REDAKOVANÉ] za svojho otca prebehla mimo osobitného priestoru na úpravu hlasovacích lístkov.

Čo sa týka voľby do prenosnej volebnej schránky, z výsluchu svedkov nevyplnuli žiadne pochybnosti, ktoré by spochybňovali ústavnosť a zákonnosť priebehu volieb.

Napokon, čo sa týka telefonátu, v ktorom svedkyňa [REDAKOVANÉ] oboznamovala odporcu s výsledkom volieb pred oficiálnym zverejnením výsledkov, je treba poznamenať, že uvedené konanie nedosiahlo v kontexte hodnotenej veci taký význam, ktorý by sám osebe odôvodňoval vyhlásenie volieb za neplatné.

Ústavný súd, berúc do úvahy všetky zistenia, konštatuje, že tvrdenia sťažovateľky, na základe ktorých namieta nezákonnosť a neústavnosť volieb starostu obce Ľuboriečka konaných 10. novembra 2018, nepredstavujú v okolnostiach daného prípadu také porušenie ústavy a zákona o voľbách, ktoré mohlo ovplyvniť volebný výsledok vo voľbách na starostu obce Ľuboriečka.

Z už uvedeného dôvodu ústavný súd dospel k záveru, že jeho skutkové zistenia v danom prípade neumožňujú vysloviť záver o hrubom alebo závažnom, prípadne opakovanom porušení volebných predpisov pri voľbách starostu obce, ktoré by preukázateľne ovplyvnilo výsledok týchto volieb a mohlo by byť podkladom na zrušenie týchto volieb ústavným súdom. Sťažovateľka nepreukázala porušenie zákona o voľbách, ktoré by bolo v príčinnej súvislosti s namietaným výsledkom volieb, a preto bola jej sťažnosť podľa § 63 ods. 1 písm. d) zákona o ústavnom súde ústavným súdom zamietnutá.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. januára 2019